НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Фінансово-економічний факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему:

«Оптимізація обсягу і структури оборотних активів підприємства»

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Студентка Ф-20.04/2 _____ Романенко Ангеліна Миколаївна

(підпис)

Науковий керівник _____ к.е.н., доцент, Ковернінська Ю.В.

(підпис)

Робота допущена до захисту _____ д.е.н., професор, Бондарук Т. Г.

(підпис)

Київ 2024 р

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь – ***бакалавр***
Галузь знань - ***07 «Управління та адміністрування»***
Спеціальність – ***072 «Фінанси, банківська справа та страхування»***
Освітньо-професійна програма – ***«Фінанси, банківська справа та страхування»***

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук
_____
«____» _____ 20 __ р.

З А В Д А Н Н Я

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Романенко Ангеліни Миколаївни

1. Тема роботи: «ОПТИМІЗАЦІЯ ОБСЯГУ І СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ»
затверджена наказом* по Академії від «___» _____ 20 __ р. № _____
2. Термін здачі студентом закінченої роботи** _____
3. Вихідні дані роботи_____
_____
_____
_____
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити) _____
_____
_____
_____
5. Перелік графічного матеріалу _____
_____
6. Дата видачі завдання*** _____

Керівник _____
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кафедри	18.10.2023	Виконано
2.	Опрацювання першоджерел по темі роботи	01.11.2023	Виконано
3.	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	13.11.2023	Виконано
4.	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	04.12.2023	Виконано
5.	Написання вступу до роботи	25.12.2023	Виконано
6.	Написання першого розділу роботи	22.01.2024	Виконано
7.	Написання другого розділу роботи	26.02.2024	Виконано
8.	Написання третього розділу роботи	25.03.2024	Виконано
9.	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	22.04.2024	Виконано
10.	Подача першого варіанту роботи на кафедру	01.05.2024	Виконано
11.	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	20.05.2024	Виконано
12.	Попередній захист роботи	03.06.2024	Виконано

Студент _____ А. М. Романенко
(підпис)

Керівник роботи _____ к.е.н., доцент, Ковернінська Ю.В.
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУТНОСТІ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ.....8
1.1. Сутність оборотних активів підприємства, особливості управління ними та необхідність оптимізації.....8
1.2. Характеристика показників стану оборотних активів на підприємстві.....16
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ОБСЯГУ І СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ПФ-У» 22
2.1. Загальна фінансово-господарська характеристика ТОВ «ПФ-У».....22
2.2. Аналіз обсягів, структури та ефективності використання оборотних активів ТОВ «ПФ-У».....29
2.3. Оцінка оптимальності складу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» 38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБСЯГУ ТА СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....43
3.1. Заходи щодо оптимізації обсягу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за рахунок ефективного управління ними.....43
3.2. Вибір стратегії управління оборотними коштами як спосіб їх оптимізації.....51
ВИСНОВКИ.....58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....60
ДОДАТКИ.....64

ВСТУП

Актуальність теми. Українська економіка під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників знаходиться в процесі значних трансформаційних змін у своїй бізнес-моделі. Крім того, відповідно до тенденції змін у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та звітності, структура оборотних активів підприємства зазнає серйозних трансформацій. Це вимагає дослідження оборотного капіталу та ретельного вивчення ролі оборотних активів у фінансово-економічній діяльності підприємства. Фінансовий стан окремих підприємств безпосередньо впливає на загальний фінансовий стан країни. Здатність підприємств формувати оптимальні обсяг та структуру оборотного капіталу є ключовим чинником у визначенні статусу їх фінансового стану.

Ступінь оптимальності обсягу та структури оборотних активів підприємства істотно впливає на більшість показників його фінансово-господарської діяльності. Потреба в оптимізації цих активів зростає, особливо останнім часом. Ключові показники діяльності підприємств також безпосередньо впливають на доходи країни та соціально-економічний розвиток, що зрештою сприяє підвищенню рівня життя людей. Тому питання дослідження шляхів оптимізації формування та використання оборотних активів підприємства стає все більш актуальним в сучасних умовах.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Ступінь розробленості включає визначення понять оборотних активів та їх доцільне та оптимальне формування, та використання в бізнесі підкреслюється в роботах таких економістів, як: Білик М.Д., Бондаренко О.С., Власова Н.О., Голубко А.І., Дейнека О.В. Дядюк М.А., Мордань Є.Ю., Сумченко А.О., Соляник Л.Г., Стоянова-Коваль С. С., Тимощенко Ю.М., Чобіток В.І., Чухно І.С., Шарова С.В., Швець Ю.М., Ящук Д.Л. та інші. Водночас, враховуючи динамічні зміни у фінансовому середовищі, необхідні подальші теоретико-практичні дослідження щодо пошуку шляхів оптимізації обсягу та структури оборотних активів підприємств.

Мета дослідження – дослідити теоретико-практичні засади сутності та аналізу обсягів і структури оборотних активів підприємства з розробленням на цій основі відповідних пропозицій щодо шляхів їх оптимізації.

Відповідно до заявленої мети написання роботи, необхідно вирішити наступні **завдання**:

– розкрити сутність оборотних активів підприємства, особливості управління та необхідність їх оптимізації;

– визначити концептуальні засади управління оборотними активами підприємства в контексті їх оптимізації;

– представити показники стану оборотних активів на підприємстві;

– здійснити загальну фінансово-господарську характеристику ТОВ «ПФ-У»;

– провести аналіз обсягів, структури та ефективності використання оборотних активів ТОВ «ПФ-У»;

– оцінити ступінь оптимізації складу та структури оборотних коштів ТОВ «ПФ-У»;

– визначити заходи щодо оптимізації обсягу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за рахунок ефективного управління ними;

– розглянути заходи щодо оптимізації обсягу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за рахунок ефективного управління ними;

– сформувати рекомендації щодо вибору стратегії управління оборотними коштами як способу їх оптимізації.

Об’єкт дослідження – економічні відносини, що виникають в процесі формування та використання оборотних активів підприємства.

Предметом дослідження є оптимізація обсягу і структури оборотних активів підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовуються різні аналітичні методи, включаючи порівняльний, вертикальний, горизонтальний і коефіцієнтний методи. Викладені методи дослідження використовуються для розкриття теоретико-методичної та практичної складових аналізу обсягу,

структури, ефективності та оптимальності використання оборотних активів підприємства, а також окреслення шляхів їх оптимізації.

Інформаційна база дослідження. Джерелами інформації для кваліфікаційної роботи бакалавра слугували Закони України та нормативно-правові акти, Укази Президента України, фінансова звітність та інформація з офіційного сайту ТОВ «ПФ-У». Також використано фахові літературні джерела, монографії та власні аналітичні розрахунки автора.

Практичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра являє собою те, що основні положення та висновки роботи, які відображають теоретичні та практичні аспекти оптимізації обсягу та структури активів підприємства, можуть бути використані в процесі удосконалення управління оборотними активами підприємств України в цілому та ТОВ «ПФ-У», зокрема, в цілях підвищення рівня оптимальності їх структури та обсягу.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43), додатків (3). Сутність роботи висвітлено на 70 сторінках основного тексту, який містить 16 таблиць і 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУТНОСТІ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ

1.1. Сутність оборотних активів підприємства, особливості управління ними та необхідність оптимізації

Наявність достатнього обсягу та оптимальної структури оборотних коштів в структурі фінансових ресурсів будь-якого підприємства є запорукою його стабільного розвитку та своєчасного виконання поставлених задач.

На даний момент можна знайти різні варіанти трактування цього ресурсу, наприклад: оборотний капітал, оборотні кошти, оборотні фонди, та оборотні засоби [12]. Проте, як би їх не називали, ліквідні активи відіграють важливу роль в економіці. Забезпечити безперебійну роботу підприємств у важких кризових умовах, як на мікрорівні, так і у випадках більш серйозної економічної небезпеки не так вже і легко як може здаватися на перший погляд.

Слід зазначити, що раніше, коли розглядали поняття «оборотних коштів» і «оборотних активів» їх дещо розрізняли, але тепер економісти допускають ототожнення цих понять. Це значно полегшує опрацювання наукової літератури.

Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначають, що оборотні активи представляють «гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [2].

Принципово різні підходи до визначення оборотних активів підприємства у різні періоди часу та від різних дослідників, отримали різні назви і навіть значення термінів. Це пов’язано з відсутністю єдиного методичного підходу до термінології, пов’язаної з оборотними коштами підприємства.

Відповідно до загального прийнятої схематизації оборотних коштів підприємства вони включають в себе багато різних ключових елементів, які ми відобразимо рис. 1.1.

Рис. 1.1 Склад оборотних активів підприємства

Джерело: побудовано на основі [8]

В економічній літературі постійно використовуються різні терміни для опису окремих видів активів. Для можливості порівняти та розглянути відмінності між ними, пропонуємо розглянути їх класифікацію наведену в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація оборотних активів підприємства

Критерії	Види
Залежно від участі в кругообігу	оборотні активи у сфері виробництва оборотні активи у сфері обігу

Продовження табл. 1.1

За характером фінансування	валові оборотні активи чисті оборотні активи власні оборотні активи
За періодом функціонування	постійна частка оборотних активів змінна частка оборотних активів
Залежно від методів планування та регулювання	нормовані ненормовані
За видами	виробничі запаси запаси готової продукції дебіторська заборгованість грошові кошти інші види дебіторської заборгованості
За часом перебування в кругообігу	початкові функціональні накопичені
За ступенем ліквідності	абсолютно ліквідні високоліквідні мало ліквідні
За формою функціонування	монетарна форма речова форма
За ризиком вкладення оборотних коштів	високий середній низький
За ступенем захищеності від інфляції	що піддаються інфляції що не піддаються інфляції

Джерело: складено на основі [14]

Також доцільно розглянути класифікацію на розподіл оборотних і необоротних коштів, їх сильні та слабкі сторони, які показано на рис. 1.2. На відміну від оборотних активів, необоротні активи можна використовувати повторно протягом циклу, але звісно все має свій відсоток зносу. Також вони дуже незручні в маневруванні, так як вони мають низьку або зовсім відсутню ліквідність.

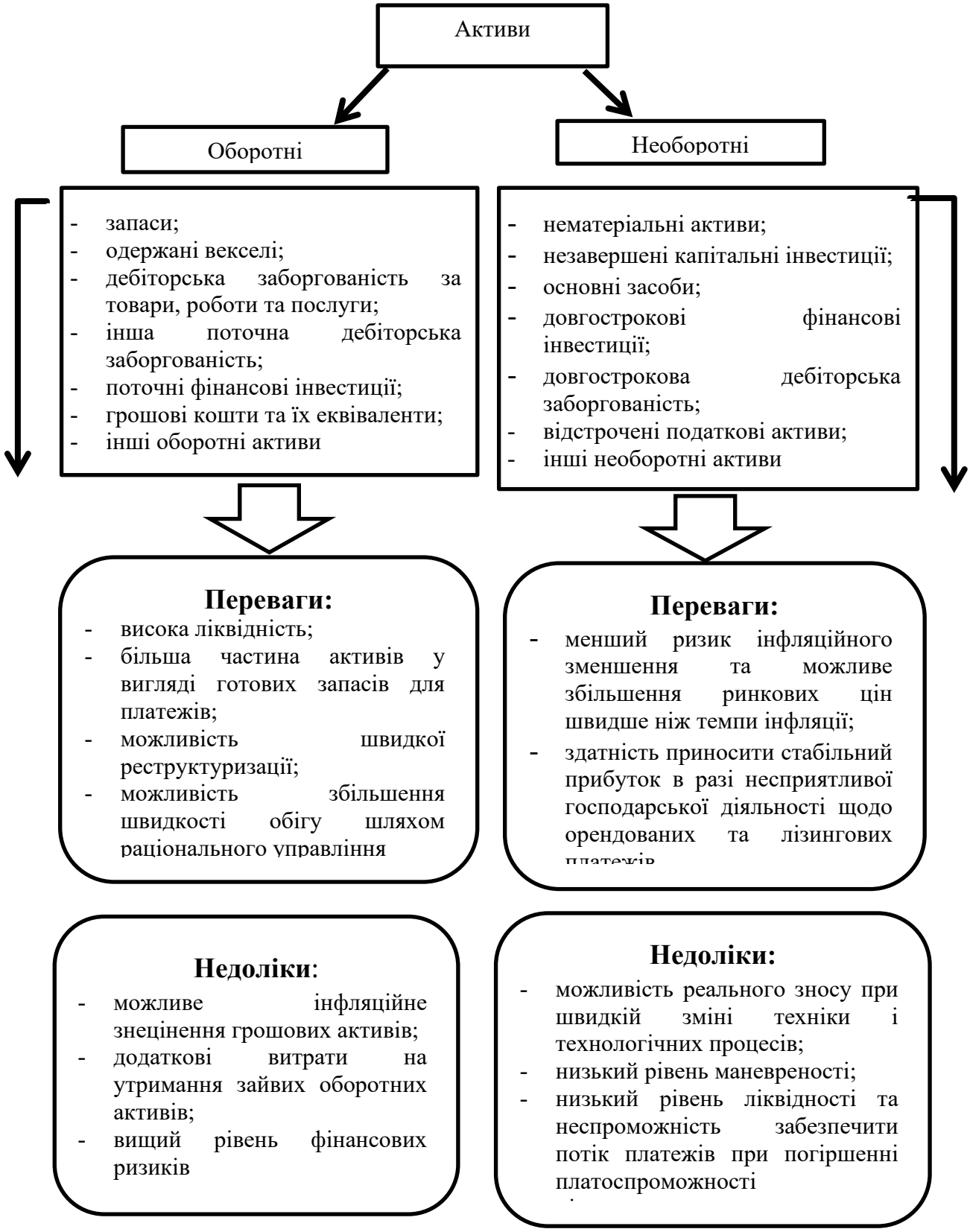

Рис. 1.2 Порівняльна характеристика оборотних і необоротних активів

Джерело: побудоване на основі [14]

Вважаємо, що поділ активів на оборотні та необоротні активи є досить вдалим рішенням, оскільки дозволяє суб’єктам господарювання максимально збільшити точність для будівництва корпоративного балансу та здійснення розумного планування вартості. Також розробити успішну концепцію загальних принципів організації, зосереджуючись на подальшому збільшенні обороту та доходу, тощо.

Щодо ліквідності, то можна сказати, що найбільш ліквідними оборотними коштами є валюта, а менш ліквідними – транспортна продукція та дебіторська заборгованість. Найменш ліквідні - незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, оборотні кошти з найменшим ризиком запасів, грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції, виробничі запаси, дебіторська заборгованість (крім безнадійної заборгованості), готова продукція і товари, а також величезні інвестиційні ризики [5].

Економічний добробут будь-якої бізнес-структури дуже важливий для забезпечення повноцінного функціонування всіх секторів бізнесу. В умовах нинішньої економічної деградації, темпи економічного зростання та проблеми банківської системи, які виникли внаслідок падіння інфляції та коливання обмінного курсу ускладнилися залученням ліквідності більшості суб’єктів господарювання, особливо виробничих секторів. У зв'язку з цим зростає актуальність досліджень щодо раціонального управління ліквідними активами. Належне забезпечення витратними матеріалами є першочерговим завданням і головною умовою для ведення будь-якого бізнесу. В останні роки економічні відносини в Україні зазнавали трансформації, і протягом двох десятиліть компанії в більшості галузей відчували серйозну нестачу ліквідних активів.

Як зазначає автор [27]: «...управління оборотним капіталом підприємства є одним із найактуальніших завдань в умовах інноваційно-підприємницької діяльності, оскільки швидкість оборотності оборотного капіталу є не тільки показником ефективності, її використання, а також ключовий фактором для її реалізації в сучасних економічних умовах. Ідея інновацій на підприємництві

закладає основу. Оборотні кошти є частиною продуктивного капіталу компанії”[27].

Отже, підсумовуючи можна зробити висновок, що для ефективного та комплексного управління підприємством має бути системний підхід до формування та розміщення оборотних активів. Для цього мають бути побудовані певні принципи роботи з оборотними коштами в рамках функціонування конкретного підприємства, які мають базуватися на загальних його даних.

Система управління оборотними активами є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що включає в себе формування необхідної кількості та складу оборотних активів, фінансування яких має послідовно побудований план оптимізації. За допомогою рис. 1.3 схематично відобразимо процес управління оборотними коштами.

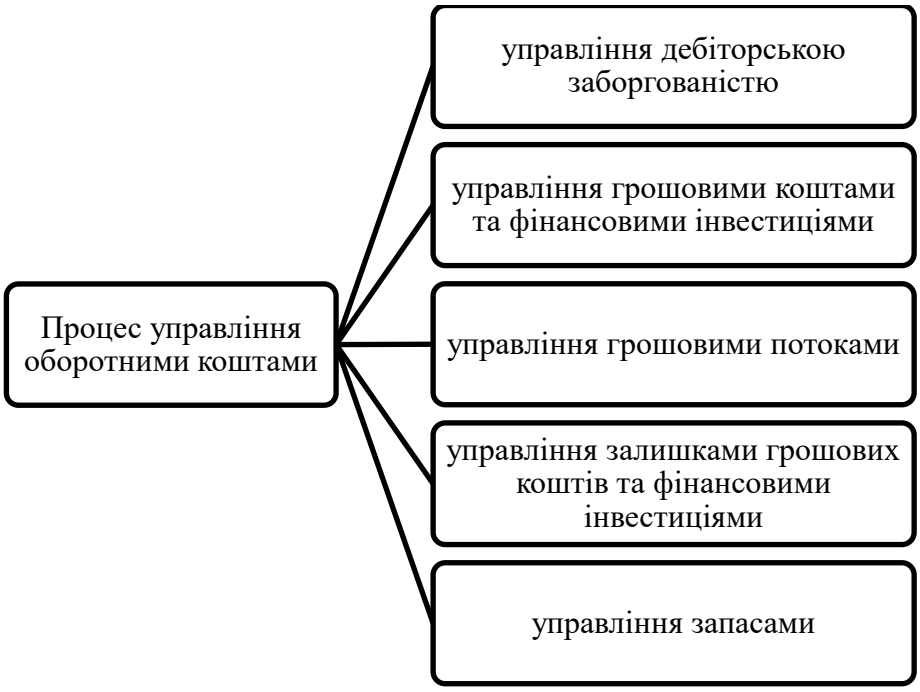

Рис. 1.3. Складові процесу управління оборотними активами

Джерело: власна розробка

Політика управління поточними активами компанії є частиною загальної стратегії підприємства, включаючи оптимізацію структури джерел фінансування та формування необхідних обсягів оборотних активів. Для

бізнесу ця політика є абсолютно необхідною. Надії досягти рівня ефективного управління та у подальшому зростання економічного росту та розвитку досягається навіть в умовах гострої конкуренції. Сама така політика – це досить багатошаровий процес, який вимагає детального планування всіх аспектів бізнесу.

На рис. 1.4 наведені приклади розгляду структури та логічної схеми політики управління оборотних активів підприємства.

Рис. 1.4. Структурна схема підходів до політики управління оборотними активами

Джерело: побудовано на основі [14]

Підтримувати нормальний рівень ділової активності для ліквідних активів непросто. Сума зазвичай встановлюється в межах певних обмежень, таких як однієї третьої величини власного капіталу - це показник стандартного рівня.

Прибутки компанії можуть досягати найвищої точки. Якщо буде відбуватися постійний ріст оборотних коштів. Коли це відбудеться, тобто підприємство досягне своїх найвищий результатів, то буде відбуватися лише поява тимчасово вільних на підприємстві коштів, але прибуток далі зростати не буде. Або ж навпаки поява вільних коштів створить ряд зайвих проблем та витрат на підприємстві, тобто велика частка тимчасово вільних коштів створить зобов'язання на витрати додаткові послуг.

Політика управління, поточні активи підприємства мають дві основні цілі:

– забезпечити платоспроможність підприємства;

– сума активів відповідає вимогам, а їх структура правильна і прибуткова.

Кожна компанія обирає власну політику формування ліквідних активів, але спільним є те, що вони обидва виконують вище наведених два завдання. Основні завдання, а також підприємництво може мати і другорядні завдання, залежно від ситуації організованої підприємницькою діяльністю. На додаток, окрім вибору політики компанії, підприємство має право обирати власну стратегію. Вона може бути агресивною, помірною чи консервативною

Особливо важливим напрямком управління оборотними коштами, що дозволяє забезпечити безперервність виробництва та максимізацію отриманого прибутку є оптимальний обсяг та структура оборотних активів.

Розглядаючи сутність оптимізації обсягу та структури оборотних активів, варто зауважити, що дане поняття передбачає процес формування таких обсягів та пропорцій складових елементів оборотних активів, що дозволяють максимізувати дохідність за прийнятного рівня ризикованості для підприємства.

Реалізація процесу оптимізації оборотних активів ґрунтується на наступних принципах, зокрема [19]:

– дотримання мінімального обсягу оборотних коштів, що забезпечує безперервність процесу виробництва та обігу;

– дотримання структури оборотних коштів, прийнятної з позиції ефективності діяльності;

– раціоналізація розміщення оборотних коштів з ціллю мінімізації ризиків;

– формування та поповнення оборотних коштів без загрози втрати фінансової стійкості та платоспроможності;

– відповідність тактичним та стратегічним цілям розвитку підприємства.

1.2. Характеристика показників стану оборотних активів на підприємстві

Основною характеристикою стану оборотних коштів є їх наявність на певну дату. Наявний власний оборотний капітал компанії визначається як різниця між сумою «власного капіталу» в першій частині розділу пасиву балансу плюс сума «довгострокових банківських позик» та підсумком першої частини розділу активу балансу.

Фінансова стійкість є важливою складовою фінансового здоров'я компанії. Аналіз показників поточного майнового стану має велике значення в оцінці фінансової стійкості підприємства.

Стан оборотних коштів характеризує їх наявність на певну дату. Наявність визначається за такою формулою [28]:

$$Фн=[Вк+З]-НА \quad (1.1)$$

Де Фн — фактична наявність оборотних коштів,

З – забезпечення наступних платежів і витрат,

НА – нематеріальні активи.

За фактично наявними оборотними коштами порівняно з нормальними умовами можна визначити нестачу чи надлишок власних оборотних коштів [4, 27].

Коефіцієнт реальної вартості оборотних коштів в активах підприємства (Кр.в) розраховується як відношення оборотних коштів до вартості майна підприємства [28]:

$$Кр.в.=Фн/М \quad (1.2)$$

Де Фн — фактична наявність (вартість оборотних коштів, грн.);

М — вартість майна підприємства, грн.

Коефіцієнт оборотності відображає ефективність використання оборотних коштів, корпоративні кошти[24]. Коефіцієнт оборотності обчислюється діленням вартості реалізації продукції і являє собою середній залишок оборотних коштів за певний період. Вн відображає кількість обороту оборотних коштів. Формула розрахунку:

$$Коб= РП /ОК \quad (1.3)$$

Де Коб — коефіцієнт оборотності, оборотів;

РП — вартість реалізованої продукції, грн;

ОК — середній залишок оборотних коштів, грн.

Розрахуємо також коефіцієнт оборотності різних складових оборотних активів: оборотність запасів (Кос), оборотність дебіторської заборгованості (Кодз) тощо [24].

Величина, зворотна швидкості оборотності, є коефіцієнтом завантаження оборотних коштів. Він показує, скільки гривень обігових коштів людина витратила на реалізацію продукції за певний період часу [28]:

$$Кзав= ОК/ РП \quad (1.4)$$

Час, необхідний для здійснення одного обороту оборотних коштів, також відомий як швидкість обороту. Він розраховується шляхом ділення кількості днів у певному періоді часу на дріб, щоб отримати коефіцієнт обороту за певний період часу. Оборот, який спостерігався протягом цього періоду, був дуже вражаючим.

$$Тоб= ДП/ Коб \quad (1.5)$$

або

$$Тоб= ДП/ РП/ ОК \quad (1.6)$$

Де Тоб- тривалість одного обороту, днів; ДП – дні періоду.

Розрахунок оборотності оборотних коштів здійснюється як у плановому, так і в режимі реального часу. Час, потрібний підприємству для поповнення запасів необхідний для обороту, тобто кількістю днів, які потрібні. Оборотні кошти визначаються часом обороту конкретних складових.

Оборотні активи включають оборотність запасів і терміни погашення дебіторської заборгованості. Операційні цикли, також відомі як Chots, охоплюють загальний термін служби запасів і дебіторської заборгованості. Фінансовий цикл (ФЦ) характеризується певним періодом обороту, який називається борговим періодом. Розрахунок передбачає віднімання періоду від тривалості операційного періоду. З точки зору управління кредиторською заборгованістю, скорочення періоду погашення непогашеної заборгованості є вигідним кроком. Фінансовий цикл можна виміряти шляхом аналізу конкретних показників, таких як різні категорії запасів, включаючи незавершене виробництво, готову продукцію тощо [7]

Величина, зворотна обороту, дорівнює коефіцієнту обороту:

$$Кз=С/Р \quad (1.7)$$

Де Кз — коефіцієнт завантаження оборотних коштів, С – сума оборотних коштів, грн, Р – обсяг реалізованої продукції, грн.

Крім показника товарообігу, він також вважається більш ефективним, ніж матеріало користування. Визначення ресурсів можна здійснити шляхом розрахунку міцності матеріалу виробу. Матеріаловіддача відіграє вирішальну роль у визначенні ваги матеріальних витрат і загальної собівартості продукції. Важливими факторами, які слід враховувати, є використання матеріалів та ефективність особистого споживання. Наявність матеріальних ресурсів можна спостерігати через різні елементи.

$$Ке = П/С \quad (1.8)$$

та

$$Р=П/С*100\%. \quad (1.9)$$

Де Кс — коефіцієнт ефективності оборотних коштів, коп.;

П — прибуток від реалізації продукції, грн.;

Р — рентабельність оборотних коштів, %.

Ступінь ліквідності кожного оборотного активу та його окремої комбінації визначається на основі певного співвідношення оборотних активів і короткострокових зобов'язань оборотних активів. Використовуються такі показники: коефіцієнт власних коштів (Кз.к) (або коефіцієнт автономії Кп); Тому одним із ключових завдань фінансового аналізу діяльності будь-якого підприємства є аналіз ефективності формування та використання оборотних коштів.

Відсутність власних обігових коштів означає перевиконання нормативів, тобто наявність існуючих коштів перевищують їх фактичну наявність. Це може виникнути з власної вини компанії або з вини інших компаній.. Через несвоєчасне врахування змінних умов господарювання, наприклад, ненадання своєчасного фінансування, збільшення власних нормативів обігових коштів, через стихійні лиха та з інших причин.

Основними причинами відсутності власних обігових коштів можуть бути:

– незавершений план прибутку;
– слабка відповідальність за створення та підтримку бізнесу;
– нецільове використання власних оборотні коштів;
– несвоєчасне залучення коштів, що збільшує частку оборотних коштів;
– наявність дебіторської заборгованості (прострочені платежі) тощо.

Відсутність власних обігових коштів може бути пов'язана з такими подіями як інфляційний процес, що викликає зростання цін. У цьому випадку підприємство створюватиме власний надлишок оборотних коштів, розмір якого перевищує встановлені нормативи,хоча має відповідати постійним мінімальним виробничим вимогам відповідно до наявних ресурсів.

Надлишок власного оборотного капіталу може виникнути через такі причини:

– перевищення плану прибутку;

– неповні відрахування до бюджету;

– безкоштовно отримувати товари та матеріальні цінності від інших організацій;

– неповне використання прибутку та ін.

У цьому випадку може бути доцільним перевищення норм оборотного капіталу, перевиконано план виробництва, але темпи росту повинні бути нормальні. Запаси не повинні рости швидше виробництва. Варто частіше переглядати сучасність та актуальність умов ведення бізнесу (зміна цін, падіння виробництва). Вища за норму реальна наявність власних оборотних коштів є явищем комерційна діяльність, яка зустрічається вкрай рідко.

Система заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління оборотним капіталом підприємства та зміцнення його фінансового становища, важливим місцем займає питання розумного використання векселів Проблеми фінансування та покращення використання оборотних коштів стають більш актуальними до умов формування ринкових відносин. Оскільки фінансовий стан компанії – це пряма лінія що залежить від позиції оборотного капіталу та передбачає порівняння вартості між результатами господарської діяльності та відшкодування власних витрат. Фонди, підприємства зацікавлені в раціональній організації оборотних коштів організовують свою кампанію з мінімальною можливістю надходження суми - найбільшою економічною вигодою [9].

Оборотні активи є важливою частиною корпоративної власності та забезпечують ліквідність компанії. Їх ефективне використання допомагає досягати цілей компанії, таких як прибутковість, підвищення конкурентоспроможності та стабільність ринку. Для оцінки поточного майнового стану підприємства використовуються різні показники, які можна розділити на дві групи: загальні показники оцінки, показники оцінки оборотних активів кожної групи.

Оборотність запасів: показує, скільки разів інвентаризація компанії оновлюється протягом року. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: показує, скільки днів у середньому потрібно компанії для погашення дебіторської заборгованості. Швидкість обороту грошових коштів та їх еквівалентів: показує, скільки разів грошові кошти та їх еквіваленти компанії використовуються для розрахунків протягом року.

Крім вищесказаного, є ще один важливий момент: регулярно аналізуйте поточний стан активів., використовуйте різні аналітичні методи, такі як факторний аналіз і порівняльний аналіз. При інтерпретації результатів аналізу враховуйте специфіку діяльності компанії. Ефективне управління ліквідними активами є ключовим фактором успіху будь-якого бізнесу.

Також слід не забувати відслідковувати власні кошти обігового капіталу. Своєчасне реагування на проблему значно полегшує її вирішення.

Розуміння причин їх надлишку дає змогу швидко вирішити цю проблему та не допустити цієї проблеми в майбутніх періодах.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ОБСЯГУ І СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ПФ-У»

2.1. Загальна фінансово-господарська характеристика ТОВ «ПФ-У»

Підприємство, яке виступає основою для аналізу в даній кваліфікаційній роботі є ТОВ «ПФ-У». Метою корпоративної діяльності підприємства є надання послуг та отримання прибутку.

ТОВ «ПФ-У» – товариство з обмеженою відповідальністю, яке засноване в 2012 році в м. Києві. Предметом діяльності компанії є обслуговування та консультація з приводу фізичного навантаження дорослих та дітей всіх вікових категорій, медичні послуги, косметологічні послуги, оренда приміщень, реабілітація після спортивних травм. Середня площа тренажерної зали 2500 м^2, також до спортивного комплексу входить аквазона з басейном 18 м^2 та двома видами саун. Підприємство налічує близько 50 тренажерів на різні групи м’язів, різний інвентар для спортивних занять, обладнання для надання додаткових послуг та інше.

Види діяльності ТОВ «ПФ-У» згідно чинного КВЕД:

93.11 Функціювання спортивних споруд.

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах.

47.29 Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах.

47.64 Роздрібна торгівля спортивним інвентарем у спеціалізованих магазинах.

47.71 Роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах.

47.75 Роздрібна торгівля косметичними товарами та туалетними приналежностями в спеціалізованих магазинах.

47.78 Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах.

47.99 Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами.

56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування.

56.21 Постачання готових страв для подій.

56.29 Постачання інших готових страв.

56.30 Обслуговування напоями.

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

86.21 Загальна медична практика.

93.19 Інша діяльність у сфері спорту.

ТОВ «ПФ-У» характеризується такими перевагами:

– команда професіоналів (всі тренери мають профільну освіту та завжди зможуть дати кваліфіковану пораду);

– розташування в центрі столиці, зручна транспортна розв'язка;

– широкий вибір фітнес програм (широкий вибір групових занять, включайчи сайкл, його, пілатес, trx, бокс та різні авторські класи з авторською методикою);

– ідеально сформований простір як для відпочинку так і для тренувань, також наявність тераси);

– спеціальні програми та персональні пропозиції для постійних клієнтів, також співробітництво з партнерськими проектами.

Також можна виділити і недоліки, що потребують усунення:

– відсутність паркових місць;

– відсутність комунікації з клієнтами щодо обговорення розкладу для групових занять;

– не завжди актуальна інформація на сайті та зв'язках комунікації;

– завищена ринкова ціна.

З метою поглибленого розуміння діяльності ТОВ «ПФ-У» доцільно навести та проаналізувати його організаційну структуру на рис. 2.1. ТОВ «ПФ-У» у своїй має мережу спортивно-оздоровчих клубів планета фітнес та E-motion fitness community, які є невід'ємною частиною товариства.

Рис. 2.1 Організаційна структура ТОВ «ПФ-У»

Джерело: побудовано автором

Загальне керівництво діяльністю товариства здійснює генеральний директор. Він бере на себе повну відповідальність за прийняття будь-яких управлінських рішень, що стосуються ефективної роботи та розвитку бізнесу. Підбором персоналу займається заступник генерального директора – організовує набір на прийом на роботу, проводить співбесіди та формує кадрові справи. Ще одним обов'язком є формування колективу, в якому працівники з відповідною кваліфікацією створюють ефективну систему роботи для розвитку бізнесу.

Адміністративний департамент збирає та аналізує інформацію про стан підприємства. Також зона рецепції, яка входить в адміністративний департамент є своєрідним місцем, де клієнт може зробити свій відгук та залишити враження про фітнес клуб.

Фінансовий сектор адміністративного департаменту здійснює управління всією фінансовою діяльністю підприємства. З метою оптимізації діяльності в структурі відділу створено наступні відділи: бухгалтерія (складає фінансово-господарську звітність); аналітичний відділ (відповідає за фінансовий аналіз

діяльності компанії, відділ може розроблювати рекомендації щодо покращення економічних показників підприємства).

Юридичною підтримку забезпечує юрист, юридична агенція, яка працює віддалено. Юристи, які регулюють господарські відносини, беруть участь в укладанні договорів, оформленні претензій, складання правових документів, подання судових процесів повністю взаємопов’язані з фінансовим відділом.

Департамент продажів організовує реалізацію послуг. Туди відноситься маркетолог, менеджери з продажів, SMM-спеціалісти та таргетологи, які займаються в зв’язці з IT-компанією роботою з сайтом.

Департемент маркетингу та продажів має наступні структурні елементи:

– продаж абонементів;

– продаж додаткових послуг, які мають зв'язок з іншими департаментами, туди можна включити продаж персональних тренувань, всі види масажів, косметологічні послуги, оренда приміщень та адміністративні додаткові послуги;

– робота з СММ, зйомки для соціальних мереж, введення сайту;

– введення консультацій з приводу асортименту та послуг підприємства та презентації клубу за його межами.

Консультації щодо маркетингової стратегії та збутової діяльності підприємства проводить діджитал агенція. Діяльність, якої проводить відділ продажів та маркетингу, спрямований на встановлення та підтримку взаєморозуміння між компанією та громадськістю.

Департамент тренерської діяльності включає в себе штат тренерів різних спортивних напрямків. Вони поділяються на постійних та з погодинною оплатою, тобто тренер відвідує клуб за потребою при незапланованих ситуаціях попередньо узгодивши з керівником департаменту тренерської діяльності. Постійні мають розклад роботи, якого вони притримуються. Тренери, які мають погодинну оплату мають лояльний графік роботи та мають змогу самі організовувати свій робочий час. Також цей департамент можна поділити ще за однією класифікацією, групові заняття та персональні. Персональні тренування

проводяться виключно для клієнта, де клієнт має змогу тренуватись за своєю потребою. Групові заняття проводяться згідно розкладу клубу, на яких мають змогу перебувати від 3-7 людей в залежності від напрямку.

До департаменту тренерської діяльності можна включити також послуги масажного характеру. Послуги можуть бути як медичного напрямку, так і косметологічного. Наприклад, масажі поділяються на загальні, спортивні та лімфодренажні. Також туди входять різні пілінги, обгортування та інше. Штатний працівник – черговий лікар, який може проводити консультації з дієтології, рефлексотерапії або травм пов'язаних з заняттям зі спорту також є частиною цього відділу. Він має відповідну кваліфікаційну освіту та при потребі повинен надати першу медичну допомогу.

Аналіз фінансово-господарських аспектів функціонування підприємства доречно розпочати з аналізу динаміки активів в розрізі їх структури за оборотністю (оборотні та необоротні) (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура активів ТОВ «ПФ-У» за принципом оборотності за 2020-2023 роки

Розділи активу	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення
Необоротні активи (тис. грн.)	21,0	20,1	15,3	9,7	-11,3
У % до всіх активів	0,07	0,07	0,06	0,04	-0,03
Оборотні активи (тис. грн.)	711,0	775,1	926,8	1105,2	394,2
У % до всіх активів	2,4	2,7	3,3	4,3	1,9
Всього баланс активів (тис. грн.)	30183,0	28 979,6	27 716,5	25 926,4	-4256,6

Джерело: побудоване автором за даними [29]

З табл. 2.1 можемо побачити, що баланс активу підприємства з роками залишається з незначними коливаннями, порівнюючи 2020-2023 роки баланс знизився в 2023 році на 4256,6 тис. грн. В період з 2020 по 2023 рік частка

оборотних активів має тенденцію до зросту на 1.9%. Однак відсоткове співвідношення необоротних активів до всього балансу активів знизилась на 0.03%, що не відповідає «золотому правилу економіки».

Оборотні засоби є важливою частиною матеріальних і грошових активів підприємства, тому їх слід використовувати раціонально та економно, так як правильне їх використання має особливе значення для діяльності підприємства. Оборотні активи впливають на процес виробництва продукції, тому що вони відіграють вирішальну роль у процесі реалізації продукції.

Організація діяльності підприємства має великий вплив на можливість ефективного та стабільного забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності, прибутку та рентабельності. Використання певних показників для оцінки ефективності використання оборотних коштів підприємства з метою проведення реструктуризації дає можливість для створення конкретних заходів, які дають змогу ефективніше працювати підприємству. Здатність реально оцінити стан роботи підприємства з оборотними активами багато в чому визначає стан ефективності корпоративної діяльності. У процесі аналізу ліквідних активів важливо визначити їх оптимальний розмір і структурну форму.

Перевіримо чи задовольняє баланс підприємства вимогам щодо його ліквідності. Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяються на такі групи:

А1 – високоліквідні – «грошові кошти і поточні фінансові інвестиції»; А2 – швидколіквідні – уся дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів; А3 – повільноліквідні – запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів; А4 – важколіквідні необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати: П1 – найтерміновіші – поточна кредиторська заборгованість; П2 – короткострокові – короткострокові кредити банків; П3 – довгострокові – довгострокові

зобов'язання і забезпечення; П4 – постійні – зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття». Проаналізуємо, також чи відповідають ці критерії для нашого підприємства станом на початок і кінець 2020-2023 року у табл. 2.2, 2.3. 2.4, 2.5.

Таблиця 2.2.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ПФ-У» у 2020 р.

Станом на початок року					Станом на кінець року				
Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати		Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати	
Знак	тис. грн.		знак	тис. грн.	Знак	тис. грн.		знак	тис. грн.
А1	63.0	≤	П1	2769.0	А1	95.0	≤	П1	354.0
А2	235.0	≤	П2	18 166.0	А2	194.0	≤	П2	17 436.0
А3	5666.0	≥	П3	0.0	А3	4856.0	≥	П3	0.0
А4	27 268.0	≥	П4	7 276.0	А4	29 141.0	≥	П4	12 392.0

Джерело: складено за даними [8]

Таблиця 2.3.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ПФ-У» у 2021 р.

Станом на початок року					Станом на кінець року				
Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати		Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати	
Знак	тис. грн		знак	тис. грн.	знак	тис. грн.		Знак	тис. грн.
А1	94.5	≤	П1	264.0	А1	94.3	≤	П1	155.1
А2	289.5	≤	П2	17 234.2	А2	257.4	≤	П2	17 899.0
А3	7533.9	≥	П3	0.0	А3	6213.8	≥	П3	0.0
А4	6 894.3	≥	П4	11 378.4	А4	15 895.2	≥	П4	8 972.5

Джерело: складено за даними [8]

Таблиця 2.4.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ПФ-У» у 2022 р.

Станом на початок року					Станом на кінець року				
Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати		Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати	
Знак	тис. грн		знак	тис. грн.	знак	тис. грн.		Знак	тис. грн.
А1	97.2	≤	П1	264.0	А1	94.7	≤	П1	152.8
А2	342.6	≤	П2	17 234.2	А2	257.4	≤	П2	17 951.2
А3	7533.9	≥	П3	0.0	А3	6213.8	≥	П3	0.0
А4	27 719.3	≥	П4	11 481.4	А4	26 399.2	≥	П4	9 612.5

Джерело: складено за даними [8]

Таблиця 2.5.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ПФ-У» у 2023 р.

Станом на початок року					Станом на кінець року				
Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати		Активи за ступенем ліквідності		=	Пасиви за терміновістю оплати	
Знак	тис. грн		знак	тис. грн.	знак	тис. грн.		знак	тис. грн.
А1	94.7	≤	П1	152.8	А1	100.2	≤	П1	144.0
А2	257.4	≤	П2	17 951.2	А2	42.6	≤	П2	15 457.1
А3	6213.8	≥	П3	0.0	А3	22372.5	≥	П3	0.0
А4	26 399.2	≥	П4	9 612.5	А4	24 651.1	≥	П4	10 319.0

Джерело: складено за даними [8]

Як видно в вищенаведених таблиць, що умови ліквідності балансу виконуються не повністю в жодному з проаналізованих періодів. Можна зробити висновок, що компанії не вистачає коштів ні на початок, ні на кінець періоду.

Абсолютно ліквідні активи, це ті активи які можуть бути погашені відразу за всіма зобов'язаними термінами погашення, проте платоспроможність бізнесу все рівно буде вважатися низькою.

Така характеристика не дає чітких висновків про причини змін у структурі активів та вимагає більш детального аналізу сектору, тобто кожної статті активу балансу, включаючи необоротну частину та оборотну частину.

2.2. Аналіз обсягів, структури та ефективності використання оборотних активів ТОВ «ПФ-У»

Для аналізу ефективності використання оборотних активів використовують показник оборотності або будь-який інший показник. Також для аналізу необхідно розрахувати та проаналізувати рівень прибутковості оборотних активів для розрахунку якого, необхідно обчислити факторний аналіз і оцінити ступінь зростання доходів, які викликані інтенсивним і екстенсивним використанням оборотних активів, а також оцінити відносне та абсолютне значення ліквідних активів.

Поглиблений аналіз ефективності використання оборотних активів здійснюється за допомогою особистих показників оборотності та рентабельності підприємства, які розраховуються по кожному виду окремо. Товарно-матеріальні запаси, використання оборотних активів і управління ними є важливою діяльністю будь-якого бізнесу. Завдяки безперервності виробництва та реалізації продукції, яку виробляє підприємство, воно має оборотні кошти. Необхідно робити відповідні і правильні фінансові інвестиції, щоб ресурси перетворювати на активи. Від цього залежить стабільність фінансового становища підприємства.

Поглиблена оцінка оборотних активів досліджуваного підприємства передбачає аналіз динамічних змін в їх обсягах, структурі та показниках ефективності їх використання. Динаміку обсягів оборотних активів ТОВ «ПФ-У» та їх узагальнену структуру представлено в табл. 2.6

Таблиця 2.6

Динаміки оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за 2023 рік

	Абсолютна величина				Питома вага,%				Відхилення			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне від 2023 до 2020	Абсолютне від 2023 до 2021	питомої ваги від 2023 до 2022	в % до величини на 2020 рік
Баланс оборотних активів	1 042.0	1180.2	1 317.3	1275.30	100	100	100	100	233.3	19.9	-20.4	22.3
Запаси	711.0	879.3	926.8	1105.20	68.2	68.7	70.4	86,7	394.2	44.8	18.5	55.4
Дебіторська заборгованість	39.0	36.0	33.3	23.30	3.7	3.2	2.5	1.8	-15.7	4.9	-1.9	-40.3
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	95.0	95.0	94.7	100.20	9.1	8.9	7.2	7.9	5.2	3.9	-1.2	5.5

Джерело: складено за даними [8]

Аналіз даних в табл. 2.6 демонструють, що у звітному 2023 році спостерігались наступні зміни:

– оборотні активи на кінець 2023 року,в порівнянні 2020 року, збільшились на 233.3 тис. грн., або на 22.3 %. Це відбулося за рахунок зменшення дебіторської заборгованості на 15.7 тис. грн., або на 1.9 %. Запаси зросли на 394.2 тис. грн., або на 18.5 %, а також відбулося збільшення грошових коштів порівняно з 2020 роком на 5.2 тис. грн., але у відношенні до загального балансу підприємства питома вага зменшилась на 1.2 %;

– в структурі оборотних активів на початок звітного року: найбільшу питому вагу займали запаси – 68,2%, питома вага дебіторської заборгованості склала – 3.7 %, грошових коштів – 9,1%. Структура оборотних активів на кінець звітного 2023 року значно не змінилась, але слід зауважити, що питома вага запасів зросла на 18.5 %. Також відбулося незначне зменшення дебіторської заборгованості, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій у відношенні до балансу підприємства на досліджуваний рік.

Оборотні активи умовно можна поділити на дві ключові групи, а саме: матеріальні та нематеріальні оборотні активи. До кожної з перерахованих груп належить певні види оборотних активів. Проведемо більш деталізований аналіз оборотних активів ТОВ «ПФ-У» в розрізі вище представлених груп.

Склад та динаміку матеріальних оборотних активів відображено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Матеріальні оборотні активи ТзОВ у 2023 р.

Складові запасів	2020	2021	2022	2023	Відхилення	
					Абсолютне від 2023 до 2020	Відносне від 2023 до 2020
Готова продукція	2.0	2.3	2.7	1.3	-0.7	-35.0
у % до запасів	0.2		0.2	0.1	-0.1	-50.0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12.0	12.2	12.7	19.5	7.5	63.5
у % до запасів	1.2	1.1	1.0	1.5	0.3	25.0

Продовження табл. 2.7

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	27.0	24.5	20.6	3.8	-23.2	-85.9
у % до запасів	2.6	2.1	1.6	0.3	-1.3	-50.0
Витрати майбутніх періодів	0.0	2.4	3.9	3.9	0.0	0.0
у % до запасів	0.0	0.1	0.3	0.3	0.3	-
Усього	1 042.0	1276.3	1 317.3	1 275.3	233.3	-3.2

Джерело: складено за даними [17]

Як можемо бачити у вище наведеній таблиці, найбільших змін за 2023 рік зазнала дебіторська заборгованість за розрахунком з бюджетом. Вона зменшилась на 23,3 %, а в співвідношенні до балансу різниця становить 85.9%. Це означає що під кінець 2023 року підприємство вирівняло заборгованість перед державою та зменшило переплати за податки. Також підприємство ТОВ «ПФ-У» знизило наявність готової продукції за цей період на 0.7%, у співвідношенні до балансу на 35 %. Це ймовірно сталося через зміни в стратегії продажу, підприємство зробило більший акцент на продаж послуг, ніж на продаж вже готової косметичної продукції. В супереч іншим показникам дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги зросла на 7.5%, в співвідношенні до балансу на 63.5%. Це означає, що підприємству треба в цьому році розрахуватися за надані послуги.

За даними фінансової звітності 2020-2023 років продемонструємо динаміку грошових коштів на кінець року на рис. 2.2.

Оскільки гроші є абсолютно ліквідним активом, то їх кількість є показником абсолютної платоспроможності компанії. У 2023 році відбулося збільшення 6 тис. грн., або на 6 %.

Проаналізуємо ефективність використання ліквідних активів, використовуючи показники кінця 2022 та 2023 року, які їх характеризують: рентабельність і оборотність.

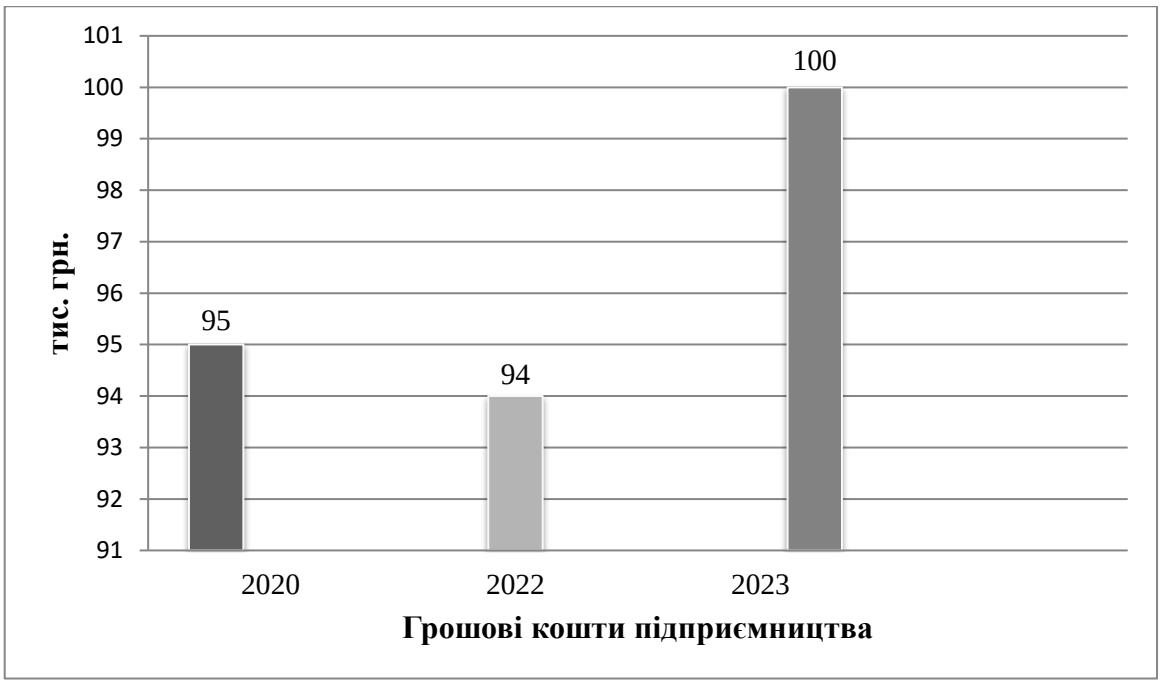

Рис. 2.2. Динаміка грошових коштів ТОВ «ПФ-У» у 2020-2023 рр., тис. грн

Джерело: побудовано на основі [7]

Коефіцієнт оборотності обчислюється таким чином: ділення реалізованої вартісті продукту на середній залишок оборотних коштів за певний період часу. Він окреслює кількість часів обороту оборотних коштів. Формула розрахунку:

$$Коб= РП /ОК \quad (2.1)$$

де Коб — коефіцієнт оборотності, оборотів;

РП — вартість реалізованої продукції, грн;

ОК — середній залишок оборотних коштів, грн.

Проаналізуємо динаміку діяльності бізнесу за терміном обороту оборотних коштів підприємства, який визначаються за такою формулою та відобразимо результат в таблиці 2.7:

$$ТО_{(ОА)} = \frac{ОА}{ОРод} \text{ або } Р_{(ОА)} \quad (2.2)$$

де: $ТО_{ОА}$ – тривалість оберту оборотних активів, дні;

ОА – середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.;

ОРод – одноденний обсяг реалізації, тис. грн.

Слід відмітити, що існує дві методики обчислення оборотності у

грошових одиницях.

Перша: Коб = О ÷ ТЗср - використовується для товарів, оцінених за цінами реалізації (з націнкою), та за необхідності враховувати очікуваний прибуток у розрахунках швидкості їх оборотності.

Друга: Коб = Сб ÷ ТЗср - застосовується для товарів, оцінених за цінами закупівлі (без націнки) та немає потреби враховувати очікуваний прибуток.

Показники рентабельності оборотних активів мають фактори, які на них впливають. Для визначення прибутковості скористаємося агрегатним показником, чистим прибутком за формулою:

$$Р(ОА) = \frac{ВП(ЧП)}{ОА} С*100\%, \quad (2.3)$$

де РОА – рентабельність оборотних активів, тис. грн.;

ВП (ЧП) – валовий (чистий) прибуток, тис. грн.;

ОА – середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.

Також структуруємо ці дані в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники рентабельності оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за 2020 – 2023 рр.

Показники діяльності	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення від 2023 до 2020 року	
					Абсолютне	Відносне
Валовий прибуток, тис. грн.	6903.0	6901.3	6891.7	3823.7	-3079.3	-44.6
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300), тис. грн.	-2 050.0	-1397.3	-964.7	-1 868.8	-3918.8	191.2
Інші операційні витрати, тис.грн.	8 952.0	7983.1	7 891.2	5 692.5	-3259.5	-36.4
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	29198.5	28789.0	28348.1	26821.5	-2377.0	-8.1
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285) ,тис. грн.	-2 050.0	-1868.1	-964.7	-1 868.8	-3918.8	191.2

Продовження табл. 2.8

Рентабельність оборотних активів за валовим прибутком, %	23.6	24.1	24.3	14.3	-9.3	-39.4
Рентабельність оборотних активів за чистим прибутком, %	-7.0	-5.2	-3.5	-7.2	-14.2	202.8
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	6 905.0	6901.3	6 897.5	3 847.0	-3058.0	44.2
Рентабельність реалізації продукції, %	23.6	24.1	24.3	14.3	-9.3	-39.4
Продуктивність оборотних активів, коефіцієнт	0.1	0.1	0.2	-0.1	0.0	0.0

Джерело: складено на основі [9]

За результатами в табл. 2.8 розрахунки, що показують рентабельність демонструють, що абсолютна величина оборотних активів до валового прибутку зменшилася на 9,3, тобто ефективність використання оборотних активів незначно зменшилися, судячи з показника чистого прибутку абсолютний спад склав 14,2%.

Для встановлення впливу чинників на зміну показника прибутковості за валовим прибутком зробимо факторне моделювання на основі системи Du Pont, включаючи такі перетворення:

$$Р_{(ОА)} = \frac{ВП}{ЧП} * \frac{ЧД}{ЧД} * 100\% \quad \text{або } Р_{(ОА)} = Р_р * К_{ОА}, \tag{2.4}$$

де: РОА – рентабельність оборотних активів, %;

$Р_р$ – рентабельність реалізації, %;

$К_{ОА}$ – продуктивність оборотних активів, коефіцієнт.

Дані з розрахунків для факторного аналізу з використанням прийому ланцюгових підстановок внесемо в табл. 2.9.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що зниження рентабельності оборотних активів за показником валового прибутку на 10,2 % відбулося внаслідок такої взаємодії чинників : зниження реалізації продукції на

10 % зумовило зниження рентабельності оборотних активів на 2 %; а зниження швидкості обертання оборотних активів на 0,1 рази сприяло зниженню рентабельності оборотних активів на 4, 29 %.

Таблиця 2.9.

Факторний аналіз рентабельності оборотних активів

Рентабельність реалізації продукції	Продуктивність оборотних активів	Рентабельність оборотних активів	Розрахунок впливу чинників	Результат впливу
24.3	0.2	4.86	-	-
14.3	0.2	2.86	2.86-4.86=2.0	Рентабельності реалізації
14.3	-0.1	-1.43	-1.43-2.86=-4.29	Обертання оборотних активів

Джерело: розраховано на основі [9]

Важливим показником аналізу оборотності є тривалість оберту оборотних активів, розрахунок якого в динаміці представлено в табл. 2.10

Таблиця 2.10

Тривалість оберту оборотних ТОВ «ПФ-У» у 2020 – 2023 рр.

Показники діяльності	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення	
					абсолютне	Відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	6 905	6901	6 897	3 847	-3058	-44.3
Одноденна реалізація продукції, тис. грн.	18.9	18.9	18.9	10.5	-8.4	-44.4
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	6201	5853	5372	6781	580	9.4
Середня тривалість оберту оборотних активів, дні	328	314	284	643	315	96.0

Джерело: складено за даними [17]

Як бачимо, середня тривалість оберту оборотних активів зросла на 359,1 дня, або на 126,4 %, що є не дуже позитивним показником. Тобто у попередньому році повний оберт оборотних активів тривав 284 днів, а у поточному – близько 643 дні.

Для факторного аналізу з використанням прийому ланцюгових підстановок скористаємося допоміжною табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Факторний аналіз тривалості оберту оборотних активів ТОВ «ПФ-У»

Середньорічна вартість оборотних активів	Одноденна реалізація	Тривалість оберту оборотних активів	Розрахунок впливу чинників	Результат впливу
5372	18.9	284.2	-	
6781	18.9	358.7	358.7-284.2=74.5	середньорічна вартість оборотних активів
6781	10.5	645.8	645.8-358.7=287.1	Одноденна реалізація

Джерело: складено за даними [16]

До факторів, що впливають на скорочення періоду обороту оборотних засобів, відносяться:

– за рахунок середньорічного приросту вартості оборотних активів 1409 тис. грн., тобто 0,26%, термін його виконання збільшити на 74.5.

– проте через зменшення продажів за один день на 8.4 тис. грн., тобто абсолютне значення зменшується на 0,44 %, а період обороту оборотних активів.

Збільшення оборотності оборотних активів зменшує потребу компанії в оборотних активах, тим самим зменшуючи її оборотні активи. І навпаки - уповільнення обертання призведе до відсутності ліквідних активів, що вимагає їх додаткового залучення в оборот.

В цілому, з результатів проведеного аналізу випливає, що за більшістю критеріїв ефективність використання оборотних активів підприємства знизилась та потребує негайному підвищенню ефективності.

2.3. Оцінка оптимальності складу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У»

Вивчення сучасних науково-методичних підходів, які забезпечують оптимальні компоненти за складом і структурою оборотних активів підприємства дає можливість виділити наступні три основні класифікаційні напрями:

– реалізація оптимального складу і структури оборотних активів на основі нормування (Поддерьогін А.М., Власова Н.О., Кірдіна О.Г.);

– оптимізація оборотних активів у структурі капіталу - за рахунок наявного чистого оборотного капіталу (Горбонос Ф.В., В.В.Кулішов);

– реалізація процесу оптимізації з урахуванням встановлених цільових критеріїв і вимог оптимізації (І.А. Бланк, І.Т. Балабанов).

Оптимізація оборотних активів передбачає комплекс розроблених прийомів і методів, елементи яких необхідні для досягнення та виконання планових завдань по оборотним активам відповідно до вимог, які виставлені рахунками і платіжною дисципліною. Візьмемо за принцип, що вона повинна базуватися на загальноприйнятих принципах оптимізації ліквідних активів , наприклад на створенні мінімуму масштабів оборотних засобів, що забезпечують безперервність виробництва й обігу. З точки зору ефективності господарської діяльності структура оборотних активів є прийнятною з мінімізацією ризиків; формуванням та поповненням ліквідних активів вільних від ризику втрати платоспроможності та фінансової стійкості; наявність стратегічних цілей та тактичних завдань розвитку підприємства.

Традиційно в економічній літературі розглядається процес оптимізації складу і структури оборотних коштів, де активи використовуються в залежності від встановлених методів їх використання, такі як техніко-економічні розрахунки, економіко-статистичні методи, евристичні методи або експертні оцінки, економіко-математичні методи.

Варто відзначити, що структурна оптимізація в основному забезпечує ліквідність активів з визначенням мінімального обороту ефективного

співвідношення активів та їх компонентів, які забезпечуватимуть досягнення відповідних цілей та рівень ліквідності або платоспроможності підприємств.

Розглянемо впровадження процесу оптимізації складу та структури оборотних активів за результатами фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «ПФ-У», яку здійснює підприємство. На початковому етапі проводиться аналіз динамічних змін фактичного складу та структури оборотних активів досліджуваного підприємства (табл. 2.12, рис 2.2)

Таблиця 2.12

Склад оборотних активів ТОВ «ПФ-У» 2020-2023 рр.

Показник	Роки				Відхилення до 2023
	2020	2021	2022	2023	
Виробничі запаси	711	845	927	1105	279
Незавершене виробництво	24284	22834	20185	2279	-22005
Готова продукція	2	2	3	1	-1
Товари	131	95	81	106	-25
Дебіторська заборгованість	39	34	33	23	-16
Гроші та їх еквіваленти	95	95	95	100	5
Інші оборотні активи	0	0	0.1	0.1	0.1
Витрати майбутніх періодів	0	3	4	4	-4
Всього	30 183	28183	27 717	25 926	-4257

Джерело: складено за даними [9]

Як показано в табл. 2.8 даних, що відбуваються протягом усього періоду дослідження загальні оборотні активи компанії мають тенденцію до спаду. Так, умовно кажучи ліквідні активи зменшились з 2020 року 4257 тис. грн. Наприкінці 2020 р. Вони становлять 25 926 тис. грн. У складі оборотних активів найбільшу суму складають виробничі запаси, з цієї суми збільшення на 279 тис. грн відбулося за рахунок зростання виробничих планів за аналізований

період. Зазначимо, що така тенденція зумовлена значною трудомісткістю, складністю і особливістю виробничого процесу для такої діяльності.

Звернемо увагу, що кількість незавершеного виробництва зменшилась на 22005 тис. грн. між 2020 і 2023 роком. Обсяг дебіторської заборгованості також незначно спав. Кількість готової продукції у 2023 році становила 2 тис. грн., тобто показник не змінився порівняно з показниками 2022 роком. Ми помітили, що принцип діяльності цього підприємства не потребує виробництва готової продукції, так як основною метою підприємства є надання послуг.

З таблиці видно, що структура оборотних активів є типовою для цього виду бізнесу. Принцип роботи організації відповідає його збалансованості у відносинах між споживачами їх послуг, створених після багаторічної співпраці. Виробничі запаси посідають друге місце в структурі поточних активів.

Один з головних критеріїв ефективності управління оборотними активами підприємства є встановлення відповідності, саме на цій основі може бути здійснено відповідність його складових елементів і забезпечення платоспроможності підприємства.

Для аналізу оцінки оптимальності на підприємстві ТОВ «ПФ-У», проведемо аналіз складу та структури оборотних активів за 2020-2023 роки.

Таблиця 2.13

Оцінка оптимальності складу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за період 2020–2023 рр.

Показник	Роки				Відхилення 2021-2023 рр.
	2020	2021	2022	2023	
Коефіцієнт поточної ліквідності	5.8	5.8	5.8	8.2	2.4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1.8	1.9	2.1	1.1	-0.7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.1	0.11	0.12	0.18	0.07

Джерело: розраховано за даними [9]

Аналізуючи дані табл. 2.13, можемо зробити висновки, що склад і структуру ТОВ «ПФ-У» має оптимальні значення оборотних засобів, оскільки значення задано показником ліквідності стоять в межах норми, про що свідчить показник швидкої ліквідності. Невелика сума фінансових коштів переведена в дебіторську заборгованість, з точки зору забезпечення платоспроможності досліджуваної компанії має відносно невисокий ризик. Водночас результати розрахунків також підтверджують це, коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства мають достатньо коштів для погашення термінових фінансових зобов'язань.

Отже, організація оборотних активів ТОВ «ПФ-У» не потребує вдосконалення. Як уже зазначалося, реалізація цього процесу повинна бути під контролем, для збереження оптимальної роботи підприємства. Коефіцієнт, призначений для формування компонентів поточних активів, де бізнес зможе виконувати виробничі графіки та фінансові зобов’язання. Розроблений авторами В.А.Гросул і О.М.Філіпенко системний підхід застосовано на аналізі підприємства [3, с.175].

В оптимізаційній моделі граничними параметрами є нормативні значення показників ліквідності, які базуються на відповідних перетвореннях та відповідають різним діапазонам нормативних значень показника загальної ліквідності в результаті чого ми отримуємо кілька варіантів структури ліквідних активів .

Таким чином, як показано в наведених варіантах існує велика різниця між поточною структурою активів і фактичною структурою поточних активів. Серед варіантів, отриманих за результатами оптимізації, можна оцінити оптимальну структура ліквідних активів, розрахованих на основі фінансових звітності підприємства ТОВ «ПФ-У». Варто визначити вартісні показники предметів обігу активів і визначити значення показника ліквідності для кожної зміни його частки в загальних активах.

В результаті отримали оптимізований результат з обороту, підтвердженням якого є активи, які надали три цільові значення показника, що

відповідають вимогам покриття, тобто значення показника ліквідності переконують, що досліджувана компанія досягла належного рівня платоспроможності.

Однак ми вважаємо, що при виборі ефективного рішення, ви повинні в першу чергу враховувати чи потрібно безпосередньо самій фірмі ліквідні активи і чи реально підприємство має здатність реалізувати задані параметри.

Отже, за проаналізованими показниками значення коефіцієнта поточної ліквідності 8,2 дає можливості бути реалізованою, оскільки передбачає повноцінне функціонування обсягу оборотних активів підприємства як загалом, так і в розрізі елементів. За умови реалізації варіанту, який відповідає коефіцієнту поточної ліквідності на рівні 5.8, не потрібно нарощувати запаси, так як вони перевищують їх фактичне значення, і це не відповідатиме потребам підприємства.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБСЯГУ ТА СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Заходи щодо оптимізації обсягу та структури оборотних активів ТОВ «ПФ-У» за рахунок ефективного управління ними

Основою формування оптимального обсягу та структури оборотних коштів господарюючого суб'єкта є забезпечення ефективного використання його коштів, що є важливою частиною фінансового менеджменту компанії та може суттєво вплинути на її фінансові результати.

Ось кілька прийомів, які можна використати для ефективного управління своїми поточними активами:

Оптимізація запасів: підтримання на оптимальному рівні запасів і уникнення надлишку або недостатнього запасу. Цього можна досягти за допомогою точного прогнозування попиту, управління пропозицією та використання таких методів, як JIT (точно вчасно).

Покращення оборотності активів: Скорочення часу, необхідного для обороту оборотних активів, наприклад, шляхом скорочення періоду списання запасів або збільшення швидкості доходу від продажу товарів або послуг, є важливою складовою ефективного управління оборотними активами.

Управління кредитами та дебіторською заборгованістю: управління вимогами до платежів для забезпечення максимальної ліквідності та збалансоване управління кредитними джерелами фінансування оборотних активів.

Оптимізація оборотного капіталу: скорочення необоротних активів, таких як запаси та кредиторська заборгованість, у фінансах компанії, при цьому підтримання мінімального рівня активів, необхідних для підтримки поточної діяльності.

Ефективне управління бухгалтерським обліком та інформацією: використання систем управління запасами та бухгалтерського обліку дозволяє уважно стежити за рухом поточних активів і швидко реагувати на зміни.

Автоматизація процесів: впровадження автоматизованих систем може оптимізувати поточні процеси управління активами та зменшити людські помилки.

На рис. 3.1 ми можемо спостерігати за секторами циклу основних компонентів ефективного управління оборотними коштами.

Рис. 3.1 Цикл основних компонентів ефективного управління оборотними коштами

Джерело: побудовано на основі [4]

Різні заходи щодо підвищення ефективності використання оборотних коштів за економічним змістом умови поділяються на дві категорії:

- заходи, пов'язані зі змінами факторів витрат;
- заходи, викликані змінами факторів часу.

Перша група спрямована на зменшення середнього поточного залишку, друга група засобів спрямована на скорочення тривалості перебування оборотних кошти на різних стадіях економічного кругообігу. Це розрізнення має прийняти умовний характер, оскільки зменшення потреби в певних видах оборотного капіталу призводить до зменшення оборотності.

Зменшення тривалість ходу середній залишок оборотних коштів може бути зменшений залежно від стадії кругообігу оборотних кошті. Його можна розділити на три підгрупи, зокрема:

– стадія підготовки виробництва;

– стадія виробництва (або незавершене виробництво);

– етап впровадження [23].

Стадія підготовки виробництва. Розмір і відносна вартість виробничих запасів оборотного капіталу, який він створює, може бути зменшений. Поліпшення матеріально-технічного забезпечення може бути організованим таким чином: прискорення та здешевлення перевезень; поліпшення організації складського господарства, його механізації та автоматизації; підвищення точності нормування витрат матеріалів; зменшити невиробничі втрати матеріалів; повторне використання відходів виробництва.

Стадія виробництва. Вона впливає на тривалість виробничого циклу незавершеного виробництва та обсяг інвестованого капіталу. Здійснюючи певні заходи, можна скоротити тривалість виробничого циклу. Прийняття та використання потокових (або конвеєрних) методів у великих масштабах стає все більш поширеним. Мінімізуючи тривалість між операційних періодів, можна досягти скорочення їх тривалості. Асортимент обладнання включає верстати з ЧПК і гнучкі виробничі системи. Впровадження практики управлінського обліку та контролю всередині організації має вирішальне значення. Щоб розпочати стадію впровадження, першим кроком є боротьба з процесом комодифікації.

Час перебування готового продукту на складі залежить від його інгредієнтів.

Існує низка чинників, які можна розділити на дві різні групи: про професійну діяльність; безпосередньо пов'язані з організацією збуту продукції.

У початкових категоріях можна знайти ряд факторів, таких як якість продукту, різноманітність і планування, пов’язане з цими продуктами.

Різноманітність продукту, визначення партій, частота випусків – все це важливі фактори, які слід враховувати.

Друга категорія включає координацію процедур продажу продукції та ретельний процес відбору. До системи розрахунків входять банки, які здійснюють розрахунково-касове обслуговування, доставку продукції споживачам і пов'язані з нею умови [34].

Їхня допомога в скороченні часу, необхідного для продажу товару, дуже важлива. Забезпечення якості продукції, підтримка запланованого асортименту та дотримання нормативних вимог є ключовими аспектами.

Прискорення процесу виконання покращує загальний темп компанії та підтримує постійний зв’язок із клієнтами, щоб продукція могла бути виготовлена вчасно та ефективно. Негайна потреба в чіткому сповіщенні про поставки продукції надзвичайно важлива. Ефективна обробка платіжних документів є дуже важливою для забезпечення швидкої обробки.

Важливо пам’ятати про різні соціально-економічні методи управління, які не можна забувати.

За допомогою програмного забезпечення та систем управлінського обліку можна впроваджувати та ефективно використовувати складні процедури. Реалізація стратегії матеріальної та духовної підтримки є також компонентом програмного забезпечення. Співробітники також відіграють важливу роль у підтримці оборотного капіталу компанії.

Крім того, важливим питанням залишається питання стабілізації економіки. Побудова та оптимізація ділових відносин є важливою для будь-якого бізнесу. Логістика відіграє життєво важливу роль в оптимізації економічних відносин.

Підвищення ефективності управління може підвищити ефективність використання оборотних коштів. Впроваджуючи ефективні методи логістики у своїй компанії, ви можете оптимізувати та підвищити продуктивність. Оптимізація передбачає ефективне управління постачанням сировини та

транспортуванням продукції. Значних економічних результатів можна досягти за рахунок скорочення транспортних витрат.

Логістика може надати підприємствам новітні інструменти для вирішення бізнес-проблем. Необхідною умовою логічного огляду діяльності підприємства є логічний НС, який узагальнює результати оптимізації та структурних частин системи, але цих результатів завжди недостатньо. Загальна оптимізація, тобто загальна оптимізація системи, краща, ніж оптимізація кожної частини самої системи. Виробничу логістику можна використовувати для виробничих цілей. Це організація безперервних технічних процесів при мінімізації кількості продукції, наявної в процесі виробництва, і його витрат відповідно до наявних замовлень. Ця мета досягається шляхом планування операцій і управління виробництвом при підтримці оптимальних розмірів партій на основі отриманих замовлень.

В ТОВ «ПФ-У» оптимізацію та управління грошовими потоками необхідно здійснювати за наведеною схемою в рис. 3.2.

Як видно з наведених рішень, вжиті заходи щодо підвищення якості управління грошовими потоками мають такі властивості:

- стратегія (довгострокові заходи);
- оперативні (короткострокові заходи).

У процесі господарської діяльності суб’єктів господарювання на ефективне використання оборотних коштів в основному впливають інтенсивні фактори об’єкта, оскільки вони є відносними (інтенсивними) показниками його якості та ступеня вдосконалення, а також є одним із найбільш важливих стандартів для вимірювання операційного статусу підприємства, конкурентоспроможність сегментів ринку.

Отже, можна зробити висновок про необхідність створення інструментарію для розрахунку сприятливих показників. Розрахувати ресурсозберігаючі та матеріаломісткі показники, які відносяться до додаткових економічних вигод у вигляді підвищення результатів і зниження витрат за рахунок інтенсивного використання оборотних коштів.

Рис. 3.2 Схема оптимізації та управління грошовими потоками

Джерело: побудовано на основі [15]

Розробка інструментів розрахунку індикатора інтенсивної ліквідності повинна починатися з вибору фактора.

Перша категорія (абсолютні атрибутивні показники) служать джерелом для отримання показників ефективності. У цьому випадку точна метрика включатиме продану продукцію та витрати на матеріали залежно від кількох важливих обставин: витрати на матеріали та інші елементи витрат взаємодіють із доходом від продажу продукції за порівнювані періоди.

Результатом є реалізований продукт, а вартісним елементом є матеріальна вартість. Не всі суб'єкти господарювання досягли позитивних фінансових результатів. Матеріальні витрати слід розглядати в розрізі сфер діяльності, що утворюють взаємодоповнювальний господарський процес, що складається з виробничо-збутових операцій. Крім того, ступінь впливу на ефективність

(випуск матеріалів) і вартість (випуск матеріалів) буде оцінюватися якомога об’єктивніше з точки зору ступеня впливу на результати та витрати (тобто реалізовані витрати на продукти та матеріали).

Для управління оборотним капіталом зазвичай призначаються такі функціональні області:

- OF1. Управління фондами виробничого обігу та запасами готової продукції;

- OF2. Управління дебіторською заборгованістю підприємства;

- OF3. Управління грошовими активами та короткостроковими фінансовими вкладеннями.

Найбільш важливою і вирішальною є зона ОФ1, тому ми розглянемо питання управління тільки цією територією.

Метою керівництва є своєчасна фінансова підтримка потоку матеріалів за найменшої загальної вартості. Прискорення оборотності оборотних коштів є першочерговим завданням бізнесу. Це дозволяє випускати у великих обсягах, тим самим додатково збільшуючи виробництво, а вивільнені кошти використовуються відповідно до потреб бізнесу.

Це рух оборотного капіталу в процесі розширеного відтворення, внаслідок якого змінюються його форми (гроші, виробництво, товари) і при цьому відбувається їх повний кругообіг.

Система контролює рівень запасів компанії та дає інструкції щодо скорочення витрат.

Нижче наведено деякі причини зменшення наявних запасів;

– запровадити економічно обґрунтовані стандарти інвентаризації, економне використання сировини і матеріалів, малоцінних швидкозношуваних предметів, палива;

– удосконалити системи матеріально-технічного забезпечення та реалізації;

– удосконалити методи планування запасів;

– вжити заходів для зменшення дебіторської заборгованості компанії, зокрема:

– розробити оптимальні методи продажу, спрямовані на максимізацію ефективності продажів;

– швидка оплата комісійних за договором;

– визначити ліміти дебіторської заборгованості;

– прогнозування ймовірності отримання коштів від боржників;

– контроль коефіцієнта кредиторської заборгованості;

– страхування дебіторської заборгованості.

Інтенсивне використання ліквідних активів компанії означає оптимізацію управління цими активами для досягнення кращої ліквідності, ефективності та прибутковості. Є кілька стратегій, які можна використовувати, щоб покращити використання ліквідних активів:

1. Оптимізація запасів: мінімізуйте рівні запасів, необхідні для забезпечення безперебійного виробництва або надання послуг. Цього можна досягти шляхом вдосконалення системи управління запасами за допомогою методів JIT.

2. Швидше стягнення боргів: скоротіть кредитний період клієнта та агресивно збирайте борги. Це допоможе збільшити швидкість надходження коштів і поліпшити ліквідність.

3. Оптимізуйте умови оплати: досягніть більш вигідних угод з постачальниками, таких як знижки на передоплату або пільгові умови кредитування. Це може допомогти заощадити гроші та збільшити ліквідність.

4. Ефективне управління грошовими потоками: плануйте та контролюйте грошові потоки від бізнесу та до нього, щоб максимізувати ліквідність і забезпечити ресурси, необхідні для бізнесу.

5. Автоматизація процесів. Використання автоматизованих систем для обробки фінансових і операційних даних може допомогти ефективніше використовувати існуючі активи та зменшити витрати на управління ними.

6. Моніторинг та аналіз результатів: безперервний моніторинг та аналіз ефективності використання поточних активів може виявити можливості для оптимізації та покращення процесів управління.

Отже, можемо зробити висновок, що для правильно підібраного методу щодо оптимізаційних процесів на підприємстві, в першу чергу треба провести аналіз його роботи. Також слід врахувати загальні проблеми, які частіше за все зустрічаються на підприємствах зі схожою сферою діяльності.

3.2. Вибір стратегії управління оборотними коштами як спосіб їх оптимізації

Управління оборотними коштами господарюючого суб’єкта, в першу чергу, має передбачати поєднання таких складових як визначення оптимального обсягу, розробку варіантів фінансування та забезпечення їх ефективного використання.

Оптимальний обсяг оборотних коштів господарюючого суб’єкта повинен з однієї сторони забезпечувати ефективне та безперебійне його функціонування, а з іншої – збалансовувати таким чином оборотні кошти, щоб мінімізувати наявність серед загального обсягу недіючих.

Необхідний обсяг оборотних коштів варто розглядати з наступних позицій: доходності та ліквідності. За умови низького показника рівня оборотних коштів існує ймовірність втрати ліквідності, а відповідно, як результат, існують ризики виникнення збоїв в роботі господарюючого суб’єкта та втрата доходів. За умови зростання обсягу оборотних коштів загроза втрати ліквідності знижується. В той же час, існує деякий оптимальний рівень оборотних коштів за якого прибуток стає максимальним. За таких умов подальше зростання оборотних коштів, в свою чергу, сприятиме такому стану речей за якого господарюючий суб’єкт володітиме вільними оборотними активами, утримання яких є високозатратним і провокує зниження прибутку.

Відповідно, враховуючи вищеописане, стратегія управління оборотними коштами повинна знаходити компроміс між ризиком (загрозою) втрати ліквідності та ефективністю функціонування господарюючого суб'єкта.

Визначення місії та стратегічних цілей, вибір стратегії дій – це головне завдання визначення перспектив розвитку підприємства. Планування на короткий термін довгострокові стратегічні цілі, кроки та дії, які необхідно здійснюються для досягнення кінцевого результату, який разом поєднує в собі корпоративний стратегічний план. Розробивши стратегічний план, який допоможе всій компанії треба використовувати можливості, які змінюються у швидкому мінливому середовищі.

Стратегія та план враховує в собі цілі та пріоритети компанії, з одного боку, і фактичні цілі та пріоритети компанії, з іншого боку, що є реальною можливістю. Він також враховує внутрішні або економічні фактори, які впливають на розвиток подій зовнішніх або ринкових факторів, які можуть бути сприятливими або несприятливими для введення бізнесу.

Прийняття тактичних рішень і управління ліквідними активами пов'язані з оптимізацією кількості ліквідних активів, у тому числі і з підбором правильних активів.

Деякі вчена та практики виокремлюють, наступні стратегії управління запасами, готівкою та дебіторською заборгованістю: обмежувальні стратегії; гнучкі стратегії. Вибір окреслених стратегій залежить від визначення розміру ліквідних активів у співвідношенні до обсягу продажів.

Обсяг ресурсів зберігається при використанні обмежувальних стратегій, активи зберігаються якомога меншими, тобто компанія не створює додаткові резерви для підтримки суворої обчислювальної дисципліни. Ця стратегія знижує витрати на утримання існуючих активів та мінімізує ризик збитків при використанні оборотних коштів.

Однак за цією моделлю бізнес має обмежений доступ до можливостей. Прибутки збільшуються за рахунок розширення бізнесу, але не швидко реагують на зміни ринкових умов. Це збільшує ризики, пов'язані з

формуванням оборотних коштів. Що стосується ліквідності, якщо підприємство формує невеликі поточні зобов'язання і намагається їх зменшити, то надмірні запаси та дебіторської заборгованості здатні підтримувати необхідний рівень ліквідності. Однак при великих величинах затрат товариство буде мати обмежену ліквідність зобов'язань та оборотних активів, тому як наслідок ліквідність буде дуже низькою.

Гнучка стратегія полягає в забезпеченні високого співвідношення між оборотними активи та продажами, тобто компанія збільшує статті балансу, що забезпечують можливості збільшення виробництва У міру того, як змінюються ринкові умови відповідним чином і змінюється обсяг стимулювання продажів. Він здійснюється на умовах відстрочки платежу.

Обсяг продажів може отримати доступ до таких статей як: готівку, цінні папери, страхування та резервні запаси. Тому ліквідність бізнесу (за умови формування більшої частини його фінансування довгостроковий оборотний капітал) збільшується. Однак щоб ця політика була рентабельною, управління оборотними активами повинні ґрунтуватися на одному з наступних принципах:

- затратами, пов'язаними із збільшенням оборотних коштів;
- вигодою від збільшення оборотного капіталу.

Стратегія фінансування ліквідних активів залежить від того, хто інвестує в ліквідні активи змінної частини. Розмір активів визначається виходячи з мінімального рівня попиту на ліквідні активи певного періоду.

Змінна частини – це різниця між фактичним значенням і мінімальною вимогою до ліквідних активів. Частина оборотних активів фінансується за рахунок власного капіталу і коштів довгострокових позик, які відомі як чистий оборотний капітал. Чистий оборотний капітал = поточні активи – поточні зобов'язання. Чим вищий чистий оборотний капітал, тим менший ризик збитків.

Кожна компанія обирає власну політику та стратегію управління оборотними активами. Ключові підходи до поділу стратегій управління оборотними активами, відповідно до сутнісних характеристик, представлені в табл. 3.1. Умовні позначення: ОА – оборотні активи, НА – необоротні активи,

ВК – власний капітал, , ПЗ – поточні зобов’язання, ПЧОА – постійна частина оборотних активів, ДЗ – довгострокові зобов’язання, ЗЧОА – змінна частина оборотних активів.

Таблиця 3.1

Підходи до поділу стратегій управління оборотними активами за їх сутнісним складом

Автори	Перелік стратегій	Сутність стратегій
Роганова Г.О.	Ідеальна (вкрай агресивна)	ВК + ДЗ = НА ПЗ = ОА
	Агресивна	ВК + ДЗ = НА + ½ ПЧОА ПЗ = ½ ПЧОА + ЗЧОА
	Помірна (компромісна)	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА ПЗ = ЗЧОА
	Консервативна	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА + ½ ЗЧОА ПЗ = ½ ЗЧОА
	Вкрай консервативна	ВК + ДЗ = НА + ОА
	Самофінансування	ВК = НА + ОА
Колодяжна К.А.	Консервативна	ВК + ДЗ = НА + ОА
	Компромісна	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА + ½ ЗЧОА ПЗ = ½ ЗЧОА
	Агресивна	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА ПЗ = ЗЧОА
	Ідеальна	ВК + ДЗ = НА ПЗ = ОА
Школьник І.О., Боярко І.О., Сюркало Б.І.	Консервативна	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА + ½ ЗЧОА ПЗ = ½ ЗЧОА
	Помірна (компромісна)	ВК + ДЗ = НА + ПЧОА ПЗ = ЗЧОА
	Агресивна	ВК + ДЗ = НА + ½ ПЧОА ПЗ = ½ ПЧОА + ЗЧОА

Джерело: [43]

На основі інформації, представленої в табл. 3.1 можна виокремити стратегії щодо управління оборотними коштами (їх фінансування), які найбільш часто зустрічаються, а саме: агресивна, консервативна та компромісна. В доповнення до них доречно додати так звану «ідеальну» стратегію, яка також зустрічається в окремих джерелах. Узагальнене представлення обраних видів стратегій зображено на рис. 3.3.

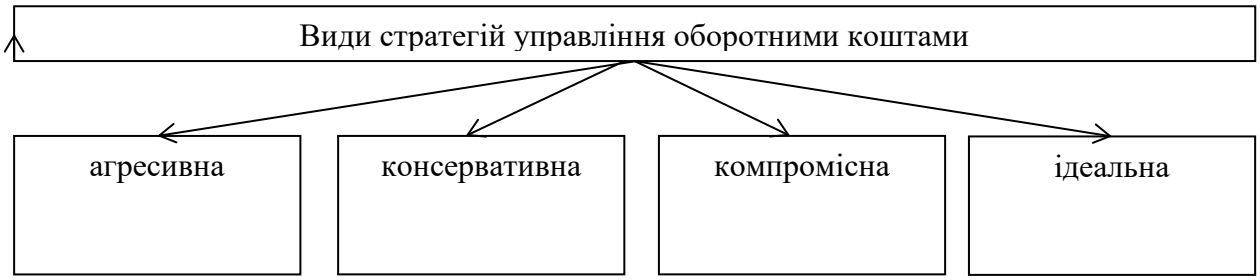

Рис. 3.3 Види основних стратегій управління оборотними коштами

Джерело: побудовано на основі [31]

Розберемо кожну стратегію докладніше.

Агресивна стратегічна модель вважається достатньо ризикованою з точки зору ліквідності, а також характеризується потенційно завищеним ризиком порушення безперервності виробничого процесу. Фактично за такої моделі створюється лише мінімально необхідна величина оборотних ресурсів, проводиться жорстко спрямована кредитна політика, а тому призводити зниження обсягів реалізації та відповідно, як наслідок, фінансових втрат. Вважається, що така модель зустрічається нечасто [31] .

Консервативна стратегія визначається тим, що відсутня загроза втрати ліквідності, а також майже відсутня загроза порушення безперервності виробничого процесу. Проводиться ліберально спрямова кредитна політика, через що знижується ефективність використання оборотних коштів, утворюються значні резерви запасів, грошових коштів. Має штучний характер [31]

За компромісної стратегічної моделі (або стратегії помірного менеджменту) існує невисокий рівень загрози втрати ліквідності та невисока загроза порушення процесів безперервності виробництва. Типовим є те, що в окремі періоди господарюючий суб’єкт може може володіти надлишковою величиною таких оборотних коштів, як запаси та грошовими кошти. Зустрічається досить часто [31] Відповідний розклад стратегії створений для тих, хто не має міцних зв’язків та ще не отримав довіру від банків, але потребує отримати короткострокові кредити для підприємства.

Наприклад, на думку відомого вченого Бланка І.О., який підкреслює що мінімальна вартість поточних чистих активів є відносно упередженою підприємства, тому вони схиляються до проведення агресивної політики, а от високий рівень змін показників (у бік уніфікації) спонукає компанії до вибору політики схожою на консервативну.

Крім цих моделей, існує варіант ідеальної моделі управління активами. Дана стратегія вважається найбільш ризикованою з позиції ліквідності. У цьому випадку слово «ідеал» не означає ту модель, яку повинні прийняти або намагатися бути близьким, але ідеальним поєднанням активів та їх джерел є покриття. Іншими словами, гнатися за штучними ідеальними моделями не варто для підприємства. В цілому можна відмітити, що для даної стратегії характерні постійна величина (обсяги) таких оборотних коштів, як запаси, грошові ресурси та інші види [21].

Кожна з цих трьох стратегій вимагає відповідних умов для існування. Робити вибір тої чи іншої стратегії фінансування ліквідних оборотних активів потрібно від ступеня ризику конкретного бізнесу, який залежить від рівня прибутковості та ліквідності. В додатку Г за даними критеріями наведена характеристика кожної моделі. Розглянувши стратегії постійного та змінного фінансування оборотних активів, сформуємо фінансові баланси активів на майбутні періоди для кожної з чотирьох стратегій. В табл. 3.2 визначимо постійну частину оборотних коштів та за сезоном потребу беручи до розрахунку окремі місяця.

Таблиця 3.2

Баланс фінансування активів ТОВ «ПФ-У» при використанні різних стратегій, тис. грн

Активи	Тис. грн	Пасиви	Ідеальна стратегія	Агресивна стратегія	Консервативна стратегія	Компромісна стратегія
Необоротні активи	10 319	Власний капітал і довгострокові зобов'язання (довгострокові пасиви)	10 319	20648	46574	25 926

Продовження табл. 3.2

Постійна частина оборотних активів	10 319	Поточні зобов’язання	-	-	-	-
Змінна частина оборотних активів	15 607	Поточні зобов’язання	25 926	15 607	-	7804
Всього активів	25 926	Всього пасивів	25 926	25 926	25 926	25 926
	-1 868	Чистий оборотний капітал	0	10 319	25 926	18123

Джерело: складено за даними [24]

За результатами аналізу можна зробити наступний висновок: оптимальна стратегія є оптимізованою з точки зору ефективності використання прибутку та ризику компромісного фінансування. Ця стратегія оптимально поєднує різні рівні прибутковості і середній рівень ризику для забезпечення достатньо високого рівня фінансової стійкості і платоспроможності бізнесу.

ВИСНОВКИ

У ході написання кваліфікаційної роботи досліджено теоретико-практичні засади сутності та аналізу обсягів і структури оборотних активів підприємства та розроблено на цій основі відповідні пропозиції щодо шляхів їх оптимізації.

Було встановлено, що оборотні активи включають матеріальні блага, дебіторську заборгованість, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, кошти та товарну заборгованість. Важливе економічне значення для підприємства має розумне й економне використання оборотних коштів підприємства. Підприємства використовують певні показники та коефіцієнти для оцінки ефективності використання оборотних коштів, а також здійснюють спеціальні заходи для підвищення ефективності використання оборотних коштів

Основні показники, що характеризують ефективність використання оборотних коштів: швидкість обігу та оборотність. Склад і структура оборотних активів не є статичними, вони можуть змінюватися з року в рік, а також протягом року залежно від тривалості фази циклу, характеристик запасів, сезонності, кредитних відносин тощо. Усі ці фактори необхідно враховувати при аналізі ефективності використання оборотних активів конкретного підприємства і завершувати їх аналіз у другій частині роботи.

У другій частині роботи аналізується обсяг і структура оборотних активів ТОВ «ПФ-У». Можна порівняти поточні активи компанії з попереднім періодом. До активів належать різні види майнових і немайнових цінностей, які контролюються підприємством і використовуються для здійснення законної діяльності. Активи підприємства беруть участь у кругообігу капіталу На кожному етапі його кругообігу змінюється його форма з грошової на товарну форму, яка потім перетворюється на валютну, спричиняючи певне збільшення вартості у формі прибутку. Активи бувають у багатьох формах і можуть бути

класифіковані на основі різноманітних характеристик. Кожен вид активів має своє особливе призначення та роль у господарській діяльності.

Для забезпечення ефективного управління керівництвом компанії реалізується політика управління активами, яка є невід'ємною частиною загальної фінансової стратегії. Важливим напрямком цього управління є формування активів для забезпечення функціонування бізнесу та їх ефективного використання. Основною сферою використання активів є бізнес-процес, результат якого визначає дохід і прибуток підприємства. Важливим напрямком зростання корпоративного прибутку та підвищення «якісності» є прискорення оборотності капіталу (активів) за умови повного залучення та максимально ефективного використання різноманітних корпоративних ресурсів.

У третій частині роботи запропоновано шляхи оптимізації обсягу та структури оборотних коштів підприємства. За результатами аналізу розроблено наступні заходи:

– З метою оптимізації розміру запасів компаніям рекомендується використовувати «модель економічно обґрунтованого розміру замовлення» (EOQ);

– Компанія не займається плануванням і розподілом оборотних активів. Для вдосконалення управління оборотними активами розраховуються нормативи за всіма статтями, які повинні бути включені до оборотних активів. Найбільшою мірою це стосується готової продукції на складах та дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Це може свідчити про проблеми зі збутом продукції. Компанії слід негайно посилити дослідження ринку з метою просування своєї продукції на нові ринки збуту. З цих причин необхідно приділяти більше уваги управлінню дебіторською заборгованістю;

– Удосконалити управління дебіторською заборгованістю, розрахувати оптимальну суму інвестицій у дебіторську заборгованість, зменшити рівень дебіторської заборгованості та рекомендувати компаніям приймати факторингові та форфейтингові рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н. С., Топоркова О. В. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості. *Бізнес Інформ.* 2017. № 11. С. 312-317.

2. Балдинюк А. Г. Управління фінансуванням оборотних активів торговельних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05. К., 2005. 21 с.

3. Баранова В.Г., Гоцуляк С.М. Теоретичні засади управління оборотним капіталом. *Вісник соціально-економічних досліджень.* Одеса: ОДЕУ, 2008. № 30. С. 32–36.

4. Бассова О. О. Управління оборотним капіталом торгівельних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід.* 2018. № 11. С. 49-54.

5. Бассова О. О., Коган К. В. Моніторинг стану капіталу торгівельних підприємств України. *Агросвіт.* 2020. № 9. С. 111-115.

6. Близнюк О., Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціональновідтворювального та структурнокласифікаційного підходів. *Економічний аналіз.* 2019. Том 29. № 1. С. 68-77.

7. Богославець Г. М., Трубей О. М. Проблеми та перспективи розвитку підприємств оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки».* 2014. Вип. 5. С. 28-32.

8. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління активами підприємств. *Інвестиції: практика та досвід.* 2012. № 4. С. 40-44.

9. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід.* 2008. № 4. С. 40–44.

10. Бреславська Г. М., Момот Т. В. Сучасні моделі управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Науково-технічний збірник „Комунальне господарство міст", Серія: Економічні науки.* 2008. Вип. 85. С. 207-211. 86

11. Бреславська Г. М., Момот Т. В. Вартісно-орієнтоване управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Бізнес Інформ.* 2011. №3 (396). С. 17-21.

12. Бурак І. О., Гиршкан Р. Р. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління оборотними активами суб'єкта підприємницької діяльності. *Молодий вчений.* 2018. № 5 (57). С. 277-281.

13. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. *Інфраструктура ринку.* 2019. № 28. URL: http://www.market-infr.od.ua/uk/28- 2019

14. Ван Хорн Джеймс К. Основы финансового менеджмента: учебное пособие. М.:ООО «И.Д.Вильямс». 2008. 1232 с.

15. Ващенко Н.В., Максимович Ю.І. Створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію. *Сталий розвиток економіки.* 2013. №3. С. 260-265.

16. Власова Н.О. Управління оборотними активами в підприємствах роздрібної торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2014. 258 с.

17. Городня Т.А. Діагностика управління оборотним капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2011. С. 109–113.

18. Дехтяр Н. А., О. В. Дейнека О. В., Черноус Т. М. Управління оборотними активами підприємства. *Економіка та суспільство.* 2017. № 8. С. 572-578

19. Дехтяр Н.А., Дейнека О.В., Голик Д.В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2018. Вип. 1 (12). С. 289-293.

20. Другус Г. М. Механізм формування оборотних активів торговельного підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету.* 2006. №1. С. 370 - 373.

21. Дублей В. В., М.М. Гуменюк М. М. Необхідність управління дебіторською та кредиторською заборгованостями в сучасних умовах. *Науковий огляд.* 2016. № 11 (32). С. 1-9. 87

22. Завадинська О. Ю. Інноваційні маркетингові методики підвищення лояльності споживачів послуг сфери ресторанного бізнесу. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Менеджмент соціокультурної діяльності.* 2018. Вип. 1. С. 137-148.

23. Іванова М.І. Системний підхід до управління оборотними активами. *Академічний огляд.* 2007. №1. С.48–53.

24. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава.* 2019. № 11. С. 103-107.

25. Карбовник А. Питання забезпечення оборотними активами підприємств в умовах сучасної української економіки. *Регіональна економіка.* 2013. №2. С.11-17.

26. Кирилова О. В. Дослідження сутності оборотних засобів. *Аграрний вісник.* 2006. С. 150 - 152.

27. Коваленко О. В. Формування і використання оборотного капіталу підприємства: пошук шляхів підвищення ефективності. *Причорноморські економічні студії.* 2019. Вип. 41. С. 203-208.

28. Кодацький В. П. Оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання. *Економіка АПК.* 2005. №12. С. 74 - 76.

29. Кононова О. О. Економічна сутність оборотних коштів. *Інвестиції; практика та досвід.* 2007. №24. С. 21 - 24.

30. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства. К. : Знання, 2010. 276 с.

31. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6854

32. Ламанов С.В. Система завдань управління оборотним капіталом підприємства. *Управління розвитком.* 2015. №1 (98). С. 155-158.

33. Латишева І. Л. Аналіз політики управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету Серія «Економіка».* 2015. Вип. 1 (45). Т.1. С. 144-147. 88

34. Лиса О.В. Методичні питання нормування оборотного капіталу підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: фінанси і кредит.* 2006. № 1. С.73 – 76.

35. Лиса О. В. Вплив структури оборотних активів на показники фінансового стану підприємства. *Экономика и управление.* 2006. №6. С. 33 - 37.

36. Лиса О. В. Особливості визначення потреби підприємства в оборотному капіталі. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*: 2006. Т. III. Вип. 217. С. 598 – 603.

37. Лисьонкова Н. М. Захарчук В. Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 5(10). С. 354-358.

38. Лобов С.П. Система управління запасами підприємств. *Економіка. Фінанси. Право.* 2003. №7. С. 18-23.

39. Маргасова В. Системний підхід до управління оборотним капіталом на підприємствах харчової промисловості. *Актуальні проблеми економіки.* 2007. №7(37). С.53-59.

40. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

41. Мордань Є.Ю., Сумченко А.О., Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка».* 2019. № 4. С. 24-34.

42. Морозюк Д. І. Сучасні методи управління оборотним капіталом підприємств та оцінка їх ефективності. *Економічна наука.* 2015. № 1(17). С. 114-119.

43. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 138 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2020 р.

Актив			
Назва рядка	**Код рядка**	**На початок звітного періоду,тис. грн**	**На кінець звітного періоду,тис. грн**
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	45.00	21.00
первісна вартість	1001	76.00	76.00
накопичена амортизація	1002	31.00	55.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	21 601.00	24 284.00
Основні засоби	1010	5 621.00	4 835.00
первісна вартість	1011	8 570.00	8 431.00
знос	1012	2 949.00	3 596.00
Усього за розділом I	1095	27 268.00	29 141.00
II. Оборотні активи Запаси:	1100	603.00	711.00
у тому числі готова продукція	1103	2.00	2.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	7.00	12.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	235.00	194.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	63.00	95.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	945.00	1 042.00
Усього за розділом II	1195	28 214.00	30 183.00
Пасив			
Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис грн	На кінець звітного періоду, тис грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9 404.00	18 177.00
Додатковий капітал	1410	2 878.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5 005.00	-5 784.00
Усього за розділом I	1495	7 276.00	12 392.00
товари, роботи, послуги	1615	2 678.00	131.00

Продовження табл. А.1

1	2	3	4
розрахунками з бюджетом	1620	13.00	35.00
Поточні забезпечення	1630	70.00	150.00
Інші поточні зобов’язання	1690	18 166.00	17 791.00
Усього за розділом III	1695	20 937.00	17 791.00
Баланс	1900	28 214.00	30 183.00

Додаток Б

Таблиця Б.1

Баланс(Звіт про фінансовий стан) (2022)

Актив			
Назва рядка	**Код рядка**	**На початок звітного періоду,тис. грн**	**На кінець звітного періоду,тис. грн**
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	15.30	9.70
первісна вартість	1001	86.30	86.30
накопичена амортизація	1002	71.00	76.60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	20 185.40	2 278.80
Основні засоби	1010	6 198.50	22.362.60
первісна вартість	1011	12 759.20	30 963.40
знос	1012	6 560.70	8 600.80
Усього за розділом I	1095	26 399.20	24 651.10
II. Оборотні активи Запаси:	1100	926.20	1 105.20
у тому числі готова продукція	1103	2.70	1.30
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	12.70	19.50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	20.60	3.80
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	257.40	42.60
Гроші та їх еквіваленти	1165	94.70	100.20
Витрати майбутніх періодів	1170	3.90	3.90
Інші оборотні активи	1190	1.20	0.10
Усього за розділом II	1195	1 317.30	1 275.30
Пасив			
Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис грн	На кінець звітного періоду, тис грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	18 224.10	18 224.10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-8 611.60	-7 905.10
Усього за розділом I	1495	9 612.50	10 319.00
товари, роботи, послуги	1615	81.20	106.00

Продовження табл. Б.1

1	2	3	4
розрахунками з бюджетом	1620	11.60	6.30
Розрахунки зі страхування	1625	12.10	6.30
Поточні забезпечення	1630	47.90	31.70
Інші поточні зобов’язання	1690	17 951.20	15 457.10
Усього за розділом III	1695	18 104.00	15 607.40
Баланс	1900	27 716.50	25 926.40

Додаток В

Таблиця В1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2023 р.

Назва рядка	**Код рядка**	**На початок звітного періоду,тис. грн**	**На кінець звітного періоду,тис. грн**
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	20.10	15.30
первісна вартість	1001	86.30	86.30
накопичена амортизація	1002	66.20	71.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	20 185.40	20 185.40
Основні засоби	1010	7 513.80	6 198.50
первісна вартість	1011	12 671.50	12 759.20
знос	1012	5 157.00	6 560.70
Усього за розділом I	1095	27 719.30	26 399.70
II. Оборотні активи Запаси:	1100	775.10	926.80
у тому числі готова продукція	1103	1.40	2.70
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	18.30	12.70
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	23.20	20.60
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	342.60	257.20
Гроші та їх еквіваленти	1165	97.20	94.70
Витрати майбутніх періодів	1170	3.90	3.90
Інші оборотні активи	1190	0.00	1.20
Усього за розділом II	1195	28 979.00	27 716.00
Пасив			
Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис грн	На кінець звітного періоду, тис грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	18 224.10	18 224.10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-6 742.70	-8 611.60
Усього за розділом I	1495	11 481.40	9 612.50
товари, роботи, послуги	1615	46.40	81.20

Продовження табл. В.1

1	2	3	4
розрахунками з бюджетом	1620	34.30	11.60
Розрахунки зі страхування	1625	40.10	12.10
Поточні забезпечення	1630	143.20	47.90
Інші поточні зобов’язання	1690	17 234.20	17 951.20
Усього за розділом III	1695	17 498.20	18 104.00
Баланс	1900	28 979.60	27 716.50

Додаток Г

Вибір моделі фінансування оборотних активів підприємства залежно від рівня ризику, рентабельності та ліквідності

Політика	Ознака	Оборотність	Ліквідність	Рент-сть	Риики
1	***2***	***3***	***4***	***5***	***6***
Ідеальна	1)рівність оборотних активів та поточних зобов'язань; 2) довгострокові пасиви встановлюються на рівні необоротних активів	низька	низька	низька	Лівобічний Правобічний
Агресивна	1) високий рівень запасів, дебіторської заборгованості, грошей; 2) відсутність проблем з отриманням довгострокових кредитів;	низька	достатня	невисока	Лівобічний
Консервативна	1) низький рівень оборотності; 2) умови жорсткої економії; 3) умови передбачуваності надходжень і платежів, обсягу запасів і продаж;	висока	низька	висока	Правобічний
Оптимальна	1) оптимальна питома вага оборотних активів у валюті; 2) середній рівень поточних зобов'язань у загальній сумі пасивів підприємства.	висока	Висока	висока	Лівобічний Правобічний

Джерело: побудоване на основі [13]